

Miljöbokslut
för Höörs kommun 2000-2001

Sammanställning av gröna nyckeltal	Tomelilla		Sjöbo		Höör		Är Höör på väg mot det nationella målet?	Kommentar
	2000	2001	2000	2001	2000	2001		
Frisk luft								Målet kräver ändring av trafiksystem internationellt, nationellt samt regionalt/lokalt.
Trafikens utsläpp av VOC (kg/invånare)	20		20		18			
Grundvatten av god kvalitet								Målet berör flera områden där förändringar krävs, t ex bekämpningsmedel.
Vattenkvalitet enskilda vattentäkter								
• nitrat, prov med hälsomässig anmärkning (%)	20	23	15	19	7	12		
• bakterier, otjänliga prov (%)	5	9	19	22	6	14		
Levande sjöar och vattendrag								Målet innebär skydd av ekologiskt värdefulla områden samt arbete med gamla vattendomar m m.
Nyckeltal saknas								
Myllrande våtmarker								Målet kräver aktiv anläggning av olika typer av våtmarker.
Observationer av rödlistade arter (antal)	4	14	0	0	0	0		
Ingen övergödning								Kommunen har arbetat länge med frågan men mycket arbete kvarstår för att nå målet.
Åtgärdade enskilda avlopp (%)	6,3	11	22	26	82	83		
Bara naturlig försurning								Målet kräver åtgärder inom trafiksektorn på alla nivåer.
Energi för tjänsteresor, kommunal förvaltning (kWh/årsarbetare)	2250	2250	1350	1370	1930	1570		
Levande skogar								Målet kan nås om dagens arbete fortsätter.
Miljöanpassat skogsbruk								
• FSC-certifierad skog (%)	60	60	8	8	8	8		
• PEFC-certifierad skog (%)	8	10	23	23	18	29		
Skyddad natur (%)	6,7	6,8	1,8	1,8	1,3	1,3		
Ett rikt odlingslandskap								Rationalisering inom lantbruket i Sverige leder till att mindre gårdar försvinner. Då går ofta stora natur- och kulturvärden förlorade.
Åkermark godkänd för produktion av KRAV-märkta livsmedel (%)	1,5		7,7		3,0			
Åkermark med stöd för ekologisk odling (%)	3,8	3,6	10,5	11,6	7,8	8,2		
Inköpta ekologiska livsmedel, kommunal förvaltning (%)	0	0,08	0	0	1	0,3		
God bebyggd miljö								Kommunen har stort inflytande över detta mål. Målet innefattar allt från avfallshandling till energi och grönstruktur.
Deponerat hushållsavfall (kg/invånare)	317	325	230	234	82	130		
Återvinning av förpackningar och papper (kg/invånare)								
• papper, varav	109	105	61,5	63,9	83,2	92,1		
tidningar	46,2	44,5	50,2	52,3	56,7	63,1		
förpackningar	14,2	15,8	7,2	7,2	5,4	6,0		
wellpapp	48,9	44,3	4,1	4,5	21,1	22,9		
• glas	24,6	24,2	15,5	1,6	19,5	17,1		
• metall	1,9	1,8	0,6	0,8	1,7	1,3		
• plast	5,9	4,8	1,1	1,6	10,9	2,6		
Giftfri miljö								Kommunen ligger bra till vad gäller avloppssystem m m. Målet innebär arbete inom flera sektorer, t ex hus-håll, industri och lantbruk. Dagens kemikaliesamhälle innebär att miljögifter sprids i produkternas hela livscykel. Problemen kommer i många fall att dröja kvar i decennier.
Godkänt slam (%)	100	100	100	100	100	100		
Fosfor från slam som används i jordbruk eller växtodling (%)	100	100	100	100	100	100		
Tungmetaller i slam (mg/kg torrs substans):								
• kvicksilver	0,73	0,50	0,99	0,73	0,52	0,41		
• kadmium	0,87	1,06	0,81	0,79	1,10	1,50		
• bly	27	25	30	27	15	14		
Säker strålmiljö								Kommunen har goda förutsättningar, men ligger nära möjliga utsläppskällor.
Nyckeltal saknas								
Skyddande ozonskikt								Tidigare utsläpp kommer att påverka ozonskiktet under lång tid.
Nyckeltal saknas								
Begränsad klimatpåverkan								Det nationella målet kräver kraftiga insatser inom bl a trafiksektorn internationellt, nationellt, regionalt och lokalt.
Energianvändning (kWh/invånare)								
• total energianvändning	35300		29500		30100			
• uppvärmning och el i bostäder	11000		8580		7510			
• uppvärmning och el i servicesektorn	7060		5640		4710			
Utsläpp av fossilt koldioxid (ton/invånare)	4,9		4,4		4,8			
Fönybar och återvunnen energi i fjärrvärmn (%)	91	84	17	62	62	60		
Värme i kommunens lokaler (kWh/m ²)	111	115	219	228	106	137		
El i kommunens lokaler (kWh/m ²)	51	56	35	33	78	76		
Förnybar energi i kommunens lokaler (%)	23	27	1,4	48	43	42		

Rött ljus: Målet är svårt att nå även med kraftfulla åtgärder. Gult ljus: vi är på rätt väg, men det är tveksamt om målet kan nås inom utsatt tid. Grönt ljus: målet bör gå att nå inom utsatt tid.

Uppskattningen av möjligheterna att nå målet kan komma att ändras efter det arbete som kommer att genomföras med lokal förankring av de nationella målen.

Innehåll

Sammanställning av gröna nyckeltal; är Höör på väg mot det nationella målet?	2
Vårt första miljöbokslut	3
Frisk luft	4
Hav i balans samt levande kust och skärgård	4
Grundvatten av god kvalitet	5
Levande sjöar och vattendrag	6
Myllrande våtmarker	7
Ingen övergödning	8
Bara naturlig försurning	9
Ringsjön – en tillgång att värna	10
Levande skogar	12
Ett rikt odlingslandskap	13
God bebyggd miljö	14
Giftfri miljö	15
Säker strålmiljö	16
Skyddande ozonskikt	16
Begränsad klimatpåverkan	17
Sammanställning av miljöskulder och miljökapital	19
Kontakta oss	20

Text: Höörs kommun

Idé och beräkningar: EAL Miljö Ekonomi Juridik AB

Form och original: IdéoLuck AB

Tryckning: Litografen AB i Vinslöv

Foto framsida: Katarina Nilsson (Slättergubbe, *Arnica Montana*)

Vårt första miljöbokslut

Det här är Höörs kommuns första miljöbokslut. Det visar hur vi tror luften, marken och vattnet mår idag. I bokslutet finns även en modell för miljöskuldsberäkning, som ger en fingervisning om hur mycket det skulle kunna kosta att rätta till olika former av miljöproblem. För framtida uppföljning finns också gröna nyckeltal som ska fungera som måttstock för miljöarbetet i kommunen – är vi på rätt väg? I år jämför vi oss med två ungefär lika stora kommuner, Sjöbo och Tomelilla.

Bokslutet är uppbyggt kring de 15 miljömål som Sveriges riksdag antagit. Det övergripande nationella målet är att dagens miljöproblemen ska vara avhjälpta under en generation – vår avsikt är att lämna över en bättre värld till våra barn.

Detta kräver ansträngning. Ett sätt att ta reda på vad som krävs är att göra årliga miljöbokslut med gröna nyckeltal. Det är också viktigt att försöka visa i vilken utsträckning den verksamhet som bedrivs inom kommunens gränser påverkar vår miljösituation. Vår miljö är allas ansvar och för att nå målet krävs att alla är delaktiga.

Ett framgångsrikt arbete mot miljömålen kräver att vi arbetar långsiktigt med en klar inriktning. Höörs kommun har goda naturliga förutsättningar. Vi har vacker natur med en omväxlande landskapsbild med skogar och sjöar och betagande ängs- och hagmarker. Det vi gör idag kommer att synas i morgon och våra val har med största sannolikhet betydelse för framtiden. Alla kan vara med och påverka, kanske genom att välja fosforfria tvättmedel eller att ta cykeln istället för bilen. Generationsmålet är en utmaning för alla och vi som bor i Höörs kommun måste göra vårt bästa för att bevara vårt värdefulla arv.

Pehr-Ove Pehrson
Kommunalråd

Gröna nyckeltal

Trafikens utsläpp av VOC (kg/invånare)

Kommun	2000
Tomelilla	20
Sjöbo	20
Höör	18

VOC är ett samlingsnamn för olika flyktiga organiska ämnen (i huvudsak kolväten) med negativa miljö- och hälsoeffekter. Vid förbränning av bensin och dieselolja följer ofullständigt förbrända kolväten ut med avgaserna. VOC kommer även från organiska lösningsmedel. Flyktiga organiska kolväten kan vara cancerframkallande och orsaka skador på det centrala nervsystemet.

Det här har vi gjort under 2000/01

- Cykelbanor till ishall och skola.
- Utökning av pendlarparkering vid stationen.
- En energirådgivare finns tillgänglig hos kommunen tisdagar och torsdagar.
- Energikväll för allmänheten med information om bl a pelletseldning och solenergi.

Det här planerar vi att göra under 2002

- Fortsatt utbyggnad av cykelbanor till skolområdet.
- Energirådgivare fortsatt tillgänglig två dagar i veckan.
- Energikväll för allmänheten.

Eurowind AB

Frisk luft

SVERIGES MÅL

»Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.«

SITUATIONEN I HÖÖR

Eftersom Höör är en jämförelsevis glesbefolkad kommun, är kvaliteten på luften överlag bra. De problem som ändå finns, beror på biltrafik, arbetsmaskiner samt uppvärmning av lokaler och bostäder. Vägtrafik och arbetsmaskiner ger utsläpp av både flyktiga organiska ämnen (VOC) och kväveoxider, ämnen som genom olika kemiska reaktioner leder till förhöjda halter av marknära ozon. Marknära ozon kan ge både hälsoproblem och skador på miljön. Uppvärmning, bland annat vedeldning i gamla uppvärmningsanläggningar, orsakar också utsläpp av flyktiga organiska ämnen. För att minska utsläppen av kväveoxider, marknära ozon och flyktiga organiska ämnen kan man välja tåg och cykel istället för bil, byta ut gamla värmepannor utan ackumulatortank till nya miljögodkända samt elda på rätt sätt. Miljö- och byggmyndigheten och energirådgivaren informerar gärna om eldning. Kommunen arbetar också förebyggande, bland annat med planering av bostadsområden och genom att anlägga gång- och cykelbanor.

Miljöskulden

Det är svårt att uppskatta kostnaden för att minska utsläppen från trafiken. Stora insatser behövs, dels i samhället, dels på individnivå.

Skördebortfallet inom lantbruket i Skåne orsakat av förhöjda halter av marknära ozon uppgår till 125 miljoner kronor om året. Överfört till jordbruksmarken i Höörs kommun blir förlusten två miljoner kronor årligen.

Ett sätt att minska utsläppen av flyktiga organiska ämnen är att byta ut gamla värmepannor till nya miljögodkända anläggningar med ackumulatortank. Den beräknade kostnaden för denna åtgärd uppgår till drygt 22 miljoner kronor för de aktuella fastigheterna i kommunen.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

SVERIGES MÅL

»Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård bedrivs så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.«

SITUATIONEN I HÖÖR

Höör är en inlandskommun och påverkar därför havet endast indirekt genom utsläpp av gödande ämnen, miljögifter m m. Se vidare under miljö kvalitetsmålet »Ingen övergödning«.

Grundvatten av god kvalitet

SVERIGES MÅL

»Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.«

SITUATIONEN I HÖÖR

De invånare som har kommunalt dricksvatten får det från magasin nere i berggrunden. Detta grundvatten är av god kvalitet. Invånare som tar sitt vatten från egna brunnar har oftast också ett bra dricksvatten. Ibland kan grundvattnet ha förhöjda halter av nitrat eller bakterier. Detta beror oftast på inverkan från avlopps- och gödselanläggningar och är vanligast söder om Ringsjön.

Nedfall av kväveföreningar, bland annat från vägtrafik, orsakar också en generell höjning av nitrathalterna i grundvattnet. Norr om Ringsjön kan vissa brunnar vara påverkade av försurat grundvatten, något som till stor del orsakas av vägtrafiken. I försurade brunnar kan höjda metallhalter göra vattnet otjänligt som dricksvatten.

Dricksvatten kan också förorenas av kemiska bekämpningsmedel. I de kommunala vattentäkterna sker analys av olika bekämpningsmedel och man har hittat rester av sådana ämnen i vissa vattentäkter i Tjörnarps och Höör. Dessa täkter används dock inte för dricksvattenuttag.

Grundvatten kan också påverkas vid olyckor med farligt gods på vägar och järnvägar. På riksväg 23, som går genom vattenskyddsområdet för tätortens vattentäkt, passerar 10 000 fordon per dygn varav 10 procent med farligt gods. Det finns förslag på skyddsåtgärder för att minska risken vid eventuella olyckor inom vattenskyddsområdet. I kommunen finns också tre gamla soptippar som kan ha en negativ grundvattenpåverkan. Detta beskrivs närmare under miljökvalitetsmålet »Giftfri miljö«.

Grundvattnet i kommunen är alltså generellt sett bra, men kan förbättras och säkras på flera sätt. Att fler väljer tåg och cykel istället för bil leder till mindre utsläpp av kväveoxider. En större andel ekologiskt producerad mat leder till en minskad användning av kemiska bekämpningsmedel. Även inom det konventionella lantbruket finns en strävan att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel.

Kommunen arbetar långsiktigt för att säkra grundvattenkvaliteten, bland annat genom den grundvattenplan som finns i kommunen. Frågan diskuteras också löpande vid tillsynsbesök, exempelvis i lantbruket där bland annat gödselhantering och kemikalieanvändning kontrolleras.

Även andra anläggningar kontrolleras löpande, däribland värmepumpar och andra installationer som kan inverka på grundvattnets kvalitet. Kommunen inventerar också de enskilda avloppen för att säkerställa att reningen fungerar.

Miljöskulden

Även här är det svårt att sätta ett pris på de förändringar inom trafiksektorn som skulle leda till mindre problem med kvävednedfall. Det är också svårt att uppskatta vilka kostnader som är förknippade med olika insatser inom lantbruket, exempelvis ytterligare restriktioner vid gödselhantering, långtgående krav på markkartering av näringsämnen m m.

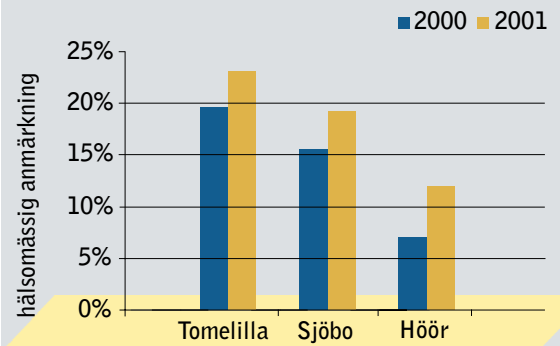
Att åtgärda de enskilda brunnar i kommunen som har problem med bakterieinträngning och för höga nitrathalter beräknas kosta ungefär 3,5 miljoner kr.

Katarina Nilsson

Gröna nyckeltal

Enskilda vattentäkter, nitrat

Diagrammet visar andelen av kommunens vattenprovtagna brunnar som fått hälsomässig anmärkning för nitrat. Orsaken till höga nitrathalter kan t ex vara påverkan från gödselanläggningar, avlopp eller nedfall av luftföroreningar. Avlopp och gödselhantering kan också orsaka problem med bakterieinträngning i enskilda brunnar (se nedan).

Andel av kommunens vattenprovtagna brunnar vars vatten är otjänligt p g a bakterier (%). I Sjöbo kan uppgifter från tidigare år tas fram på begäran.

År	Tomelilla	Sjöbo	Höör
1992	8		6
1993	17		9
1994	7		9
1995	6		3
1996	5		7
1997	5		8
1998	8		9
1999	10		5
2000	5	19	6
2001	9	22	14

Det här har vi gjort under 2000/01

- Slutbesiktning av 27 enskilda avlopp i Helge ås avrinningsområde.
- Undersökning av tre nedlagda soptippar. Bland annat gjordes en bedömning av eventuell påverkan på grundvattnet.
- Tillsynsbesök på 55 lantbruk.
- Inventering av 27 fastigheter med värmepumpar.

Det här planerar vi att göra under 2002

- Inventering av 100 enskilda avlopp i Helge ås avrinningsområde.
- Tillsynsbesök på 60 lantbruk.

Ulrika Bertilsson

Provffiske i Ringsjön

Levande sjöar & vattendrag

SVERIGES MÅL

»Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.«

SITUATIONEN I HÖÖR

Höörs kommun har flera sjöar. Störst är Ringsjön, men även Dagstorpssjön, Vaxsjön och Tjörnarpsjön är relativt stora och mycket viktiga rekreativsmål. Mindre sjöar i kommunen är Prästtorpsjön, Syrkhultasjön och Korsarödssjön. De flesta sjöarna i

kommunen är reglerade och i vissa fall är vattennivån sänkt med närmare 1,5 meter. Detta genomfördes under 1800-talet för att vinna mer odlingsbar mark. Arealvinsterna blev tyvärr inte så stora och för sjöarna innebar ingreppet att de började växa igen snabbare. Särskilt tydligt syns detta i Korsarödssjön som till stora delar varit helt övervuxen av flytvass.

I kommunen finns också flera väldigt fina vattendrag. Som exempel kan nämnas Rönne å, Hålsxabäcken och Snällersån. Problemet med regleringar gäller också vattendrag. De allra flesta åar och bäckar lyder under så kallade dikningsföretag eller vattendomar. Ofta innebär detta att åfåran är utträtad i förhållande till det ursprungliga slingrande loppet. För att kunna upprätthålla regleringen krävs att vattendraget rensas. Regleringar och rensningar leder till fortsatt utträtning av åfåran, en sänkning av grundvattennivån samt återkommande störningar för växter och djur i åfåran. Avsaknaden av träd längs med vattendragen leder också till en höjning av vattentemperaturen.

Sjöar och vattendrag drabbas också av övergödning och försurning. Läs mer om detta under miljö kvalitetsmålen »Ingen övergödning» samt »Bara naturlig försurning«.

För att på lång sikt få sjöar och vattendrag i kommunen att fungera på ett ekologiskt hållbart sätt krävs, förutom insatser inom lantbruket, enskilda avlopp, transporter och uppvärmning, en mer anpassad skötsel av åar och bäckar. I vissa fall krävs omprövning av vattendomar och dikningsföretag. Vandringshinder för fisk i form av fellagda vattenstrummor och dämmen måste åtgärdas. Kulverterade vattendrag måste lyftas upp och rätade sträckor återges sin slingrande form där så är möjligt, detta för att i delar återställa landskapets vattenbalans samt återskapa försvunna livsmiljöer.

Kommunen arbetar löpande med dessa frågor och kan genom en planering av landskapet utifrån dess ekologiska förutsättningar nå långt. Information till entreprenörer och markägare är också mycket betydelsefull.

Miljöskuld

Det är idag inte möjligt att uppskatta den kostnad som skulle följa av en genomgripande förändring av vattendomar, dikningsföretag och rensningar. Dels är själva processen omfattande, dels är det troligen inte ens möjligt att återställa den hydrologiska balansen för alla vattensystem i kommunen.

Det här har vi gjort under 2001

- Höörs kommun är 2001 och 2002 ordförande i Ringsjökommittén. Ringsjökommittén administrerar det löpande provtagningsprogrammet för sjön och arbetar för att sjön ska må bra. Kommittén är en sammanslutning av kommuner, länsstyrelse, företag och organisationer.
- Miljö satsning 2000 innefattar bland annat anläggning av dammar och våtmarker i Ringsjöns avrinningsområde. Under 2001 har 550 meter skyddszon anlagts i Ringsjöns tillrinningsområde.
- 27 enskilda avlopp inom Helge ås avrinningsområde har slutbesiktats.

Det här planerar vi att göra under 2002

- Inventering av 100 enskilda avlopp i Helge ås avrinningsområde.
- Höörs kommun arbetar vidare med ordförandeskapet i Ringsjökommittén.
- Miljö satsning 2000 fortsätter under 2002 med anläggning av fyra hektar dammar och våtmarker.
- Diskussioner om naturvårdsanpassade rensningar i Rönne å.

Myllrande våtmarker

SVERIGES MÅL

»Våtmarkernas ekologiska och hydrologiska funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.«

SITUATIONEN I HÖÖR

Sett ur ett skånskt perspektiv har Höörs kommun relativt många våtmarker. Söder om Ringsjön har en stor del av de ursprungliga våtmarkerna dikats ut och används idag som jordbruksmark. Även i skogslandskapet har våta marker dikats för att höja produktionen. Idag finns uppskattningar om hur stora förlusterna av våtmarksarealerna är i delar av kommunen, men en samlad bild saknas. Det saknas också kunskap om vilka typer av våtmarker som gått förlorade. Troligtvis finns det endast fragment kvar av de ursprungliga våtmarkerna och sumpskogarna, vilket dels har lett till att arter försvunnit, dels att de kvarvarande arterna blivit känsligare för förändringar.

För många våtmarker har också den ändrade skötseln inneburit att villkoren ändrats. Förr användes våtmarkerna som slåttermarker vilket innebar att igenväxningen av träd och buskar hindrades. Idag finns nästan inga hävdade våtmarker, det vill säga våtmarker som betas eller slåstras, kvar i kommunen.

I kommunen finns åtminstone 600 hektar våtmark med stora natur- och kulturvärden. Svale mosse och Svenstorps mosse är med i Naturvårdsverkets myrskyddsplan för Sverige. Andra betydelsefulla våtmarksområden är Ageröds mosse och strandängarna längs Rönne å och Hålsxabäcken.

För att nå miljökvalitetsmålet krävs en samlad bild av våtmarkernas status i kommunen och ett utökat hänsynstagande i skogsbruket. Det kommer också att krävas aktiv anläggning av olika typer av våtmarker. Idag finns förslag till åtgärder i form av skyddszoner, dammar och våtmarker inom Ringsjöns, Kävlingeåns och Rönne ås avrinningsområde. Andra åtgärder som kommer att vara nödvändiga är skötsel av våtmarker samt aktivt skydd av de områden som finns upptagna i myrskyddsplanen.

Miljöskuld

Att återställa de våtmarker som försvunnit från södra delen av kommunen skulle kosta åtminstone 48 miljoner kr.

Från Höörs kommun har minst 34 arter kärlväxter försvunnit till följd av bl a utdikning av våtmarker, färre naturskogar och ett mer intensivt lantbruk. Att återskapa försvunna livsmiljöer, exempelvis ängs- och hagmarker, områden med gamla träd, stenmurar och liknande, är mycket kostnads- och tidskrävande. Idag saknas tillräcklig kunskap om vad som försvunnit för att kunna ange en skuld. Utdöende arter inom kommunen orsakar också förluster av genetiskt material även om arten finns någon annanstans: arterna i kommunen är anpassade till de förutsättningar som finns just här.

Mikael Gustafsson

Vanlig groda, Rana temporaria

Gröna nyckeltal

Antalet observationer per år av rödlistade arter som fram till årsskiftet 2000/2001 registrerats i Artdatabankens observationsdatabas. Generellt finns det en efterläpning i systemet, vilket innebär att det kan ta några år innan nyligen gjorda inventeringar syns i materialet.

År	Tomelilla	Sjöbo	Höör
1996	26	63	10
1997	78	44	9
1998	27	14	9
1999	9	1	3
2000	4	0	0
2001	14	0	0

Våtmark definieras som mark där vatten under en stor del av året finns strax under, i eller strax över markytan, samt vegetationstäckta vattenområden. Minst 50 procent av växtligheten ska utgöras av arter som är speciella för våtmarksmiljöer. Till våtmarker räknas också tidvis torrlagda bottenområden i sjöar, hav och vattendrag.

Det här har vi gjort 2000/01

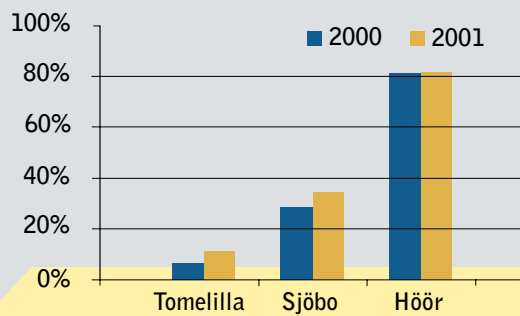
- Deltagit i Kävlingeåprojektet.
- Ekologisk dagvattenhantering på industriområde Veterinären.
- Inventering av skalbaggar i rinnande vatten.

Det här planerar vi att göra under 2002

- Anläggning av fyra hektar våtmark i Ringsjöns tillrinningsområde.
- Deltagande i Kävlingeåprojektet.
- Ekologisk dagvattenhantering på industriområde Syd.

Gröna nyckeltal

Åtgärdade enskilda avlopp

Diagrammet visar andelen enskilda avlopp som uppfyller dagens krav på rening. Eftersom en ny inventering påbörjats i Tomelilla under 2001, har utgångsläget varit att endast avlopp byggda före 1995 eller avlopp som godkänts i eller åtgärdats efter den nu pågående inventeringen uppfyller dagens krav. För totalantal avlopp har siffror från förra inventeringen använts. Höörs kommun har arbetat aktivt med frågan sedan slutet av 1980-talet, och i Sjöbo har inventeringen pågått i några år.

Andel fosfor från reningsverksslam som återförs till jordbruksmark och växtodling (%). Allt slam från reningsverken i de tre kommunerna återanvänds idag till någon form av odling, vilket är ett mycket gott betyg på slammets kvalitet och sluter kretsloppet mellan stad och land.

Kommun	2000 (%)	2001 (%)
Tomelilla	100	100
Sjöbo	100	100
Höör	100	100

Det här har vi gjort under 2000/01

- Slutbesiktning av 27 enskilda avlopp i Helge ås avrinningsområde.
- Planering av salix vid reningsverk för omhändertagande av näringsämnen i avloppsvatten.
- Miljöåtgärder 2000 innefattar bland annat anläggning av dammar och våtmarker i Ringsjöns avrinningsområde. Under 2001 har 550 meter skyddszon anlagts i Ringsjöns tillrinningsområde.
- Ringsjökommittén: bl a provtagningsprogram, i år utvecklat med provfiske och bottenvegetationsinventering.
- Deltagande i Kävlingeåprojektet.

Det här planerar vi att göra under 2002

- Inventering av 100 enskilda avlopp i Helge ås avrinningsområde.
- Planering för utbyggnad av Ormanäs reningsverk.
- Översyn av spillvattenssystemet.
- Ringsjökommittén: bl a provtagningsprogram, upprepning av provfiske och bottenvegetationsinventering, måldiskussioner.
- Anläggning av fyra hektar damm och våtmark i Ringsjöns tillrinningsområde.

Ingen övergödning

SVERIGES MÅL

»Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheter till allsidig användning av mark och vatten.«

SITUATIONEN I HÖÖR

Övergödning är ett stort miljöproblem i Sverige och i Höörs kommun. Övergödning beror på en ökad tillförsel av näring. För sjöar och vattendrag är det oftast näringsämnet fosfor som orsakar övergödning, medan kväve orsakar problem i havet. Fosfor och kväve kommer till största delen från lantbruket och från enskilda avloppsanläggningar. Kväve kommer också från vägtrafiken.

Ringsjön har tidigare varit kraftigt övergödd och delar av problemet återstår. Området runt Ringsjön var det första i Sverige som klassades som särskilt föroreningskänsligt. Under åren har gjorts mycket stora insatser, både i form av forskning och av praktiska åtgärder, men sjön får dock fortfarande ta emot alldeles för mycket näring. Även andra sjöar i kommunen kan ha problem med algblooming under sensommarmånaderna, exempelvis Tjörnarpsjön.

För att nå miljö kvalitetsmålet måste näringstillförseln stoppas redan vid källan, såväl i lantbruket som i hushållen, där fosfatfria tvätt-, disk- och rengöringsmedel bör användas om man har enskilt avlopp. Andra viktiga åtgärder är att anlägga våtmarker, dammar och skyddszoner. Härigenom förlängs tiden innan vattnet når sjön och mycket av näringen tas då om hand på naturlig väg.

Höörs kommun deltar både i Ringsjökommittén och i Kävlingeåprojektet. Kävlingeåprojektet arbetar konkret med att minska näringsläckaget från jordbruksmarken till vattendragen och vidare ut i havet genom att anlägga våtmarker och skyddszoner.

Miljöskulden

För att åtgärda övergödningen av sjöar och på sikt även havet, behöver de enskilda avlopp som inte uppfyller reningskraven åtgärdas. Våtmarker och skyddszoner, som tar upp de gödande ämnena, måste anläggas. Kostnaden för dessa åtgärder uppgår till 67 miljoner kronor. Siffran är väldigt schablonmässig, men ger ändå en indikation på kostnadens storlek.

Algblooming i Ringsjön

Bara naturlig försurning

SVERIGES MÅL

»De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska under- skrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i tekniska material eller kulturföremål och byggnader«.

SITUATIONEN I HÖÖR

Försurning är ett stort miljöproblem för kommunen såväl som för Sverige i sin helhet. Årligen genomförs provtagningar i nio olika skogsområden, jämnt fördelade över kommunens yta. Markförsurningen är måttlig till hög och hela kommunen är utsatt. Kommunens norra delar, där berggrunden består av urberg, är känsligast. Den absolut största delen av det försurande nedfallet kommer från källor långt utanför kommunens gränser och orsakas av luftburna föroreningar från vägtrafik och uppvärmning. Nedfallet av försurande svavelföreningar har minskat de senaste åren medan kvävenedfallet håller sig på ungefär samma nivå.

Försurning av mark leder till en utlakning av näringsämnen (exempelvis natrium, kalium och kalcium) och kan, om försurningen går långt, leda till utfällning av den giftiga metallen aluminium.

Sjöarna i kommunen står emot försurning relativt bra. Ett undantag är Syrkhultsjön, som naturligt har dålig förmåga att stå emot försurande ämnen (buffringskapacitet). Ringsjön, Dagstorpssjön, Vaxsjön, Prästtorpsjön och Tjörnarpsjön ligger däremot i områden med en berggrund som har god buffringskapacitet.

Försurning av sjöar och vattendrag leder på sikt till att arter slås ut eftersom fortplantningen försvåras. Om försurningen går så långt att aluminium fälls ut, drabbas fiskar och andra djur som andas med gälar kraftigt eftersom aluminiumet fäster på gälarna och omöjliggör syreupptagning.

Sjöar och vattendrag bidrar till mycket av den biologiska mångfald som finns i kommunen och är en viktig resurs för oss människor. Det är därför viktigt att sjöarnas tillstånd inte försämras.

Försurning av mark och vatten kan reduceras genom att man väljer tåg och cykel istället för bil. Även här kan kommunen arbeta förebyggande med planeringsfrågor. Den enskilde kan installera miljögodkända anläggningar för uppvärmning och byta från olja till biobränslebaserade alternativ.

Miljöskuld

Att genom kalkning och vitaliseringsgödning återställa pH-värdet i den försurade skogsmarken i Höörs kommun beräknas kosta ungefär 154 miljoner kr. Ingen miljöskuld har beräknats för försurat vatten då vattendra-

gen i kommunen än så länge har kunnat stå emot nedfallet. Åtgärder för att förändra trafikmönstret är idag inte möjliga att beräkna. Underlag saknas också för en bedömning av kostnaden för byte till biobränsle för uppvärmning.

Skogsback i Tystnadens dal

Gröna nyckeltal

Transportenergi för tjänsteresor. Åtgången fossilt bränsle per person inom den kommunala förvaltningen (kWh/årsarbetare). En förklaring till den lägre förbrukningen i Höör kan vara de goda tågförbindelsema, som även utnyttjas av kommunanställda.

Kommun	2000	2001
Tomelilla	2250	2250
Sjöbo	1350	1370
Höör	1930	1570

Det här har vi gjort under 2000/01

- Tjänstecyklar på individ- och familjeomsorgen, fritidkontoret samt miljö- och byggmyndigheten.
- Fjärrvärme till Prästkragens förskola.
- Nya styr- och reglerutrustningar för värme och belysning på tre skolor.
- Fortsatt utbyggnad av Höörs resecentrum med 50 parkeringsplatser och 50 cykelställ.
- Gång- och cykelväg på Friluftsvägen i Höörs tätort.

Det här planerar vi att göra under 2002

- Eventuell omställning från olje- till pelletseldning på vissa skolor.
- Gång- och cykelbana längs Östergatan i Höör.

Ringsjön – en

Ringsjön är en naturligt näringsrik sjö som under senare halvan av 1900-talet drabbades av kraftig övergödning. Övergödningen hade flera orsaker. Vattennivån sänktes i slutet av 1800-talet för att mer mark skulle kunna brukas. En annan faktor var det senaste seklets rationalisering inom jordbruket, med torrläggning av våtmarker, dränering, täckdikning och spridande av handelsgödsel. Den stora inflyttningen till fritidsområden runt sjön som skedde under mitten av förra seklet bidrog också till en högre näringsbelastning, eftersom många bostäder då saknade tillfredsställande rening av sitt avloppsvatten. Sjön med omgivningar blev i mitten av 1980-talet förklarad som särskilt föroreningskänslig.

Stora insatser har gjorts för att minska tillförseln av näring till Ringsjön. Exempel på åtgärder är förbättring av enskilda avlopp, reglering av gödselhantering, avloppsrening till mjölktrum på lantbruken, ökning av andelen vintergrön mark samt åtgärder i de kommunala reningsverken. För att styra sjöns

ekosystem har också en utfiskning av så kallad vitfisk (mört och braxen) skett. Insatserna ledde sammantaget till att sjön under mitten av 1990-talet tillfrisknade och hade ett siktdjup på mer än en meter sommartid.

Under de senaste åren har en försämring av sjöns tillstånd kunnat ses. Sommarblomningarna av alger blir längre och halterna av näringsämnet fosfor är extremt höga under sensommaren och hösten. Sommarsiktdjupet har åter uppmätts till mindre än en meter. För att få bättre grepp om sjöns tillstånd genomfördes under hösten 2001 provfiske och en inventering av bottenvegetationsutbredningen. I en sjö i ekologisk balans bör det finnas en relativt liten mängd småaborre och småbraxen. Stora delar av

tillgång att värna

botten ner till två meters djup bör också vara täckt av vegetation. Resultaten visade att det finns tecken på att sammansättningen av fiskfaunan, framför allt i Västra Ringsjön, är på väg att förändras till det sämre. Bottenvegetationen i sjön är också sparsam i förhållande till vad som kan förväntas. En upprepning av provfisket och bottenvegetationsinventeringen planeras under 2002.

Ringsjöns tillstånd går att påverka. Alla kan vi bidra till sjöns tillfrisknande. Kommunen arbetar fortlöpande med åtgärder, exempelvis med tillsynsfrågor i lantbruket, anläggandet av dammar och våtmarker samt olika informationsprojekt. Ringsjökommittén, ett samarbete mellan Höörs, Hörby och Eslövs kommuner samt Sydsvatten, länsstyrelsen, yrkesfiska-

re, naturvårdsorganisationer och LRF, administrerar provtagningsprogram och undersökningar och diskuterar löpande olika lösningar för sjöns framtid. Under de närmaste tre åren kommer också ett större forskningsprogram (VASTRA) att arbeta i Ringsjön och Rönne ås tillrinningsområde. Känslan och engagemanget för sjön är starkt och ger en garanti för ett långsiktigt arbete för sjöns tillfrisknande.

Vad kan du göra för Ringsjön?

- Om du har egen avloppsanläggning, se till att den fungerar tillfredsställande. Följ med i teknikutvecklingen inom området. Använd fosfatfria tvätt-, disk- och rengöringsmedel.
- Är du lantbrukare, var extra noga med gödselgivor, gödsellagring och tillfälle för gödselspridning.
- För telefonnummer m m, se baksidan på denna broschyr.

Gröna nyckeltal

Miljöanpassat skogsbruk. Andel av skogsarealen som är certifierad enligt FSC respektive PEFC (%).

Kommun	2000		2001	
	FSC	PEFC	FSC	PEFC
Tomelilla	60	8	60	10
Sjöbo	8	23	8	23
Höör	8	18	8	29

Andel skyddad natur av total land- och vattenareal i kommunen (%). Hit räknas naturreservat, nationalpark, naturminne, biotopskyddsområde m m.

Kommun	2000	2001
Tomelilla	6,7	6,8
Sjöbo	1,8	1,8
Höör	1,3	1,3

Höör har som första kommun i Skåne inrättat ett kommunalt naturreservat, Lergravarna utanför Tjörnarp. Området består av vattenfyllda lertäkter med omgivande ädellövskog samt en del öppen mark. Eftersom marken är näringsrik finns en spännande flora med bland annat orkidén skogsknipprot.

FSC står för Forest Steward Council. Bakom FSC står Svenska Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden, Skogsindustrierna med flera. PEFC står för Pan-European Forest Certification och är de privata skogsägarnas motsvarighet. Båda systemen uppmuntrar till ett miljöanpassat, samhällsnyttigt och ekonomiskt livskraftigt skogsbruk.

Detta har vi gjort under 2000/01

- »Grönare skog«-utbildning för lärare, politiker och personal.
- Knyttverksamhet på Klubbans förskola.
- Grön skogsbruksplan för kommunens mark.
- Skalbaggsinventering i värdefulla bokskogsområden.
- Inventering av jätteträd i tätorten.

Detta planerar vi att göra under 2002

- Restaurering av ekhage i Klinta i samarbete med markägaren Lunds stift.
- Knyttverksamhet på Klubbans förskola.
- Fortsättning på skalbaggsinventering i värdefulla bokskogsområden.
- Inventering av skalbaggar i ekområden.
- Färdigställande av grönstrukturprogram för naturområden i och i direkt anslutning till tätorten.

Camilla Jönsson

Skalbaggsinventering pågår

Levande skogar

SVERIGES MÅL

»Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.«

SITUATIONEN I HÖÖR

Höörs kommun har stora sammanhängande områden med ädellövskog och lövskog. Söder om Ringsjön finns skogen främst i form av dungar eller stråk, medan den norra delen av kommunen i större utsträckning är skogsbeklädd. I delar finns också planterade barrskogar.

Ädellövskogar och lövskogar är mycket betydelsefulla, både upplevelsemässigt och rent biologiskt. På vissa ställen finns områden med naturskog, skog som funnits på platsen under flera hundra år och som inte sköts med konventionella metoder. Ofta ligger dessa rester i otillgängliga områden, exempelvis i bäckraviner i Dagstorpsområdet och Rövarekulan. Dessa små naturskogsområden hyser ofta en mycket värdefull flora och fauna och kan därför fungera som värdekärnor för det framtida landskapet.

För att klara miljö kvalitetsmålet krävs samarbete mellan berörda myndigheter, enskilda skogsägare och entreprenörer. Det krävs också en ökad kunskap om var i skogen de höga värdena finns. På så sätt kan naturvården optimeras samtidigt som kostnaderna minimeras. Ett led i arbetet är att certifiera sin skog enligt principerna FSC eller PEFC eller någon liknande standard.

Kommunen arbetar aktivt med naturvårdsfrågor även i skogarna. En fördjupad inventering av biologiskt värdefulla skogsområden genomfördes 1999. Skötselplaner planeras för vissa tätortsnära skogsområden med höga naturvärden

Miljöskuld

Underlag saknas för att kunna bedöma de kostnader som krävs för att nå miljö kvalitetsmålet.

Ett rikt odlingslandskap

SVERIGES MÅL

»Odlingslandskapets och lantbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.«

SITUATIONEN I HÖÖR

Höör har ett väldigt varierat jordbrukslandskap med fullåkersbygd i södra delen och ett småskaligt lantbruk i norra delen. Med nuvarande jordbrukspolitik gynnas framför allt de storskaliga lantbruken, vilket gör att många småbruk läggs ned. Detta har en negativ inverkan på den biologiska mångfalden och kulturmiljön, eftersom det är i det småskaliga jordbrukslandskapet som de högsta naturvärdena finns, till exempel naturbetesmarker. I kommunen finns idag omkring 600 värdefulla ängs- och betesmarker. Kommunen driver ett treårigt projekt för att gynna fortsatt bete och skötsel av 170 hektar värdefulla ängs- och betesmarker.

I slättbygden i söder har diken, bäckar, våtmarker, träd- och buskridåer, stenmurar mm tagits bort i takt med lantbrukets rationaliseringar. Dessa livsmiljöer är mycket betydelsefulla för växter och djur. Söder om Ringsjön behövs därför olika vatten- och landskapsvårdande åtgärder. Höörs kommun arbetar här aktivt med anläggning av dammar, våtmarker och skydds zoner.

Andra faktorer som påverkar miljö kvalitetsmålet är användning av bekämpningsmedel och gödsel i lantbruket, allmänna miljöfrågor i lantbruket samt bevattning. Ett sätt att minska lantbrukets miljöpåverkan kan vara att ställa om till ekologisk produktion. Idag är cirka åtta procent av jordbruksmarken i Höör ekologiskt odlad. På sikt krävs också en landskapsekologisk planering för att ta till vara de värden som finns och säkerställa spridning mellan de kärnområden som finns kvar.

Miljöskuld

För att permanenta verksamheten med skötsel av ängs- och hagmarker, det vill säga hjälp till markägare och arrendatorer med stängsling, röjning m m, uppskattas den löpande kostnaden till knappt 1 miljon kronor per år. Varje värdefullt objekt skulle då kunna återbesökas med ett intervall om 7,5 år vilket borde ge en relativt god grund för ängs- och hagmarkernas kvarvarande i kommunen. Kapitaliserat ger detta en miljöskuld på 20 miljoner.

Att återskapa de uppskattningsvis 150 hektar våtmarker som försvunnit i området söder om Ringsjön skulle kosta omkring 48 miljoner kronor.

Anläggning av 5 mil ekologiska korridorer (spridningsstråk, exempelvis genom vegetationsplantering längs åkerrenar och liknande) i det storskaliga lantbruksområdet söder om Ringsjön skulle uppskattningsvis kosta omkring

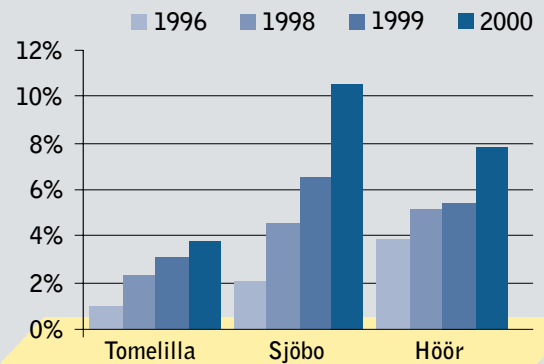

Håkan Sandbring

15 miljoner kronor. Den intensiva odlingen av åkermarken gör att humushalterna i marken sjunker. De minskade humushalterna i kommunens åkermarken ger en miljöskuld om 50 miljoner kr. Humushalterna kan uppehållas genom att man odlar vallväxter som man sedan plöjer ner, vilket ger en årlig kostnad på 3 miljoner kr.

Gröna nyckeltal

Ekologisk jordbruk (inkl KRAV)

Diagrammet visar ekologiskt jordbruk (inklusive KRAV) i de tre kommunerna. Nyckeltalet utgörs av andelen åkerareal som uppbär miljö stöd för ekologisk odling.

Andelen åkerareal som är godkänd för produktion av KRAV-märkta livsmedel (%).

Kommun	1999	2000
Tomelilla	1,1	1,5
Sjöbo		7,7
Höör	1,1	3,0

Andel inköpta livsmedel inom kommunal verksamhet som är ekologiskt producerade enligt KRAV eller liknande (%). Ett sätt att stödja utvecklingen av ett hållbart jordbruk är just att köpa ekologiskt producerade livsmedel. Detta signalerar att marknaden för ekologiska produkter inte är tillfällig och att lantbrukarna varaktigt kan räkna med att få avsättning för sina produkter.

Kommun	2000	2001
Tomelilla	0	0,08
Sjöbo	0	0
Höör	1	0,3

Detta har vi gjort under 2000/01

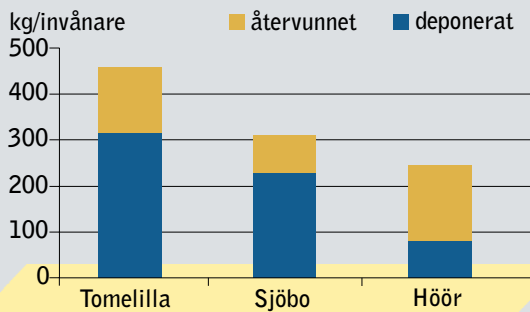
- Restaureringsåtgärder för 80 hektar värdefulla ängs- och hagmarker.
- Tillsynsbesök på 55 lantbruk.
- Förberedelse för anläggning av fyra hektar våtmark i Ringsjöns tillrinningsområde.

Detta planerar vi att göra under 2002

- Restaureringsåtgärder för 70 hektar värdefulla ängs- och hagmarker.
- Tillsynsbesök på 60 lantbruk.
- Anläggning av fyra hektar våtmark i Ringsjöns tillrinningsområde.

Gröna nyckeltal

Avfall år 2000

Diagrammet visar hushållsavfallet för år 2000. Den återvunna delen innefattar återvinning enligt producentansvar för förpackningar och returpapper samt för Höörs del kompost av Vått avfall.

Insamlad material (förpackningar och returpapper) för återvinning enligt producentansvar (kg/invånare).

	Tomelilla		Sjöbo		Höör	
	2000	2001	2000	2001	2000	2001
papper	109	105	61,5	63,9	83,2	92,1
tidningar	46,2	44,5	50,2	52,3	56,7	63,1
förpackn	14,2	15,8	7,2	7,2	5,4	6,0
wellpapp	48,9	44,3	4,1	4,5	21,1	22,9
glas	24,6	24,2	15,5	1,6	19,5	17,1
metall	1,9	1,8	0,6	0,8	1,7	1,3
plast	5,9	4,8	1,1	1,6	10,9	2,6

Detta har vi gjort under 2000/01

- Beviljande av dispens för kompostering av vått avfall (sju nya, 29 förlängningar).
- Granskning av 320 bygglov.
- Detaljplan för Höör Väster.
- Översiktsplan, utställningsexemplar.

Detta planerar vi att göra under 2002

- Granskning av 200 bygglov.
- Färdigställande av översiktsplan.
- Underlag för detaljplan för industriområde Syd.
- Framtagande av centrumplan.

God bebyggd miljö

SVERIGES MÅL

»Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.«

SITUATIONEN I HÖÖR

Miljö kvalitetsmålet innebär bland annat att den bebyggda miljön ska ge utrymme för skönhetsupplevelser och vara trevlig att vistas i. Utbudet av bostäder, service och arbetsplatser ska möjliggöra ett rikt och varierat liv för alla människor. Den negativa effekten som bebyggelsen har på natur- och kulturvärden ska minimeras och miljöproblemen ska minska genom en effektiv planering och miljöanpassade lösningar.

Bebyggelsen i Höörs kommun är varierad. Här finns allt från ren landsbygd till mindre samhällen och tätortsboende. En generalisering kan göras genom att säga att kommunens struktur är småskalig med god tillgång till natur- och kulturuupplevelser.

Naturgrus används i väg- och anläggningsarbeten. Uttag av naturgrus står i konflikt med vattenförsörjning och förstör ofta värdefulla natur- och kulturmiljöer. Sedan ett par årtionden används allt oftare bergkross istället för naturgrus. I kommunen finns 67 miljoner ton teoretiskt uttagbart grus och 320 miljoner ton berg. Den allra största delen av dessa fyndigheter är dock inte möjlig att utnyttja, bland annat på grund av höga naturvärden. För närvarande finns en bergtäkt i kommunen, Åskeröd, där man har tillstånd att bryta bergkross till 2003.

I Höörs kommun sorteras hushållens avfall i Vått och Torrt samt enligt förpackningsinsamlingen. Det våta avfallet komposteras medan det torra förbränns. Idag sorterar hushållen det våta avfallet så dåligt att en omsortering genomförs av Merab, Mellanskånes renhållningsaktiebolag. Den rest som uppstår vid omsorteringen deponeras, vilket är en dyr och ur miljösynpunkt ogynnsam behandling. Det är därför viktigt att hushållens sortering av det våta avfallet förbättras. Ett sätt att förbättra hanteringen av det våta avfallet är att kompostera själv. Idag utnyttjar 212 av kommunens hushåll denna möjlighet. Att kompostera kräver dispens från renhållningsordningen. Kontakta miljö- och byggmyndigheten om du vill veta mer. Förpackningar som samlas in på återvinningsstationerna materialåtervinnas vid olika anläggningar och blir exempelvis nya förpackningar, möbler, täckmaterial till gipsskivor och liknande.

Andra viktiga faktorer för att nå miljö kvalitetsmålet är en framsynt och ekologiskt baserad planering av bostadsområden m m. Kommunen arbetar med ett grönstrukturprogram för tätorterna. Tågförbindelserna ger oss goda möjligheter att planera långsiktigt på ett ur miljösynpunkt tillfredsställande sätt.

Miljöskuld och kapital

I kommunen finns drygt 200 bullerstörda bostäder. Att åtgärda dessa beräknas kosta cirka 2 miljoner kr.

I Höör finns stor potential att utöva friluftaktiviteter. Det finns cykelleder, vandringsleder, friluftsbad samt möjlighet till fiske. Det beräknade värdet av friluftslivet som utövas i kommunen uppgår till 3,7 miljarder kr.

De grus- och bergfyndigheter som finns i kommunen har ett värde om flera miljarder. För att kunna ange en tillgång måste en analys av vilken mängd som är teoretiskt uttagbar ske. Detta har inte skett inom ramen för denna redovisning.

Katarina Nilsson

Giftfri miljö

SVERIGES MÅL

»Miljön ska vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.«

SITUATIONEN I HÖÖR

I dagens samhälle används en stor mängd kemikalier och hela tiden införs nya ämnen i kretsloppet. Detta ger upphov till nya problem, miljögifter sprids i miljön från alla steg i produkternas livscykel. Många miljögifter är svårnedbrytbara och problemen kommer i många fall att dröja kvar i decennier även om åtgärder vidtas. I Höör finns områden där man misstänker att det finns föroreningar i marken. Det är

bensinstationer (både nedlagda och befintliga), skjutbanor, avfallsupplag, sågverkstomter och andra industritomter. Av de nedlagda avfallsupplag som finns i kommunen bedöms tre ha stor risk för spridning av föroreningar. En förstudie av de tre upplagens miljöeffekter genomfördes 2001. I undersökningen konstaterades att det vid *Snogerödstippen* finns en risk för läckage av giftiga ämnen till grundvattnet. I *Mosshagen* finns höga blyhalter, vilka kan komma från verkstadsindustriavfall som batterier, bensin och färg. Dessutom finns här höga fenolhalter som kan komma från trätjäror. *Tjörmarpstippen* kräver fler undersökningar av grund- och ytvattnet för att möjliggöra en bra bedömning av miljöriskerna.

En källa till spridning av giftiga ämnen är hanteringen av bekämpningsmedel i lantbruket. För att säkerställa att bekämpningsmedel hanteras på ett riktigt sätt, kontrolleras användningen vid miljö- och byggmyndighetens tillsynsbesök. Genom den ökande ekologiska odlingen minskar riskerna att gifter från bekämpningsmedel sprids i naturen.

Hushållen är också mycket betydelsefulla för att uppnå målet om en giftfri miljö. I vardagslivet används en mycket stor mängd kemikalier, både för hygien, rengöring, i trädgården m. m. Genom att begränsa nyttjandet av kemiska produkter och genomgående välja miljömärkta produkter, kan den enskilde också göra en stor insats.

Kommunen arbetar också aktivt med sanering av förorenad mark. Under året har marksaneringar genomförts vid två bensinstationer. Dessutom genomförs en utredning vad gäller föroreningar på en sågverkstomt.

Miljöskulden

Under 2001 har två bensinstationstomter sanerats i kommunen. Kostnaden för att sanera dessa uppgick till 1,5 respektive 0,25 miljoner kr. Att undersöka och sanera de 11 nedlagda bensinstationer som ännu inte är åtgärdade beräknas kosta omkring 11 miljoner kr. Kostnaden för att undersöka och sanera övriga förorenade områden i kommunen har inte varit möjligt att uppskatta inom ramen för denna redovisning.

Gröna nyckeltal

Halterna av kvicksilver (Hg), kadmium (Cd) och bly (Pb) i slam från reningsverk och trekammarbrunnar (mg/kg torsubstans). Alla tre kommunerna ligger under eller t.o.m. långt under gränsvärdena för dessa tre tungmetaller.

Gränsvärde	År	Hg 2,5	Cd 2,0	Pb 100
Tomelilla	1990	1,51	0,78	27
	2000	0,73	0,87	27
	2001	0,50	1,06	25
Sjöbo	1990	2,90	1,05	29
	2000	0,99	0,81	30
	2001	0,73	0,79	27
Höör	1990	1,00	2,00	30
	2000	0,52	1,10	15
	2001	0,41	1,50	14

Andel slam från reningsverk och trekammarbrunnar som uppfyller samtliga aktuella gränsvärden enligt lagstiftning och riktvärden enligt slamöverenskommelsen (%). I Tomelilla mäts inte toluen. Slammet i Sjöbo är godkänt med reservation för kopparhalterna.

Kommun	2000	2001
Tomelilla	100	100
Sjöbo	100	100
Höör	100	100

Detta har vi gjort under 2000/01

- Inventering av nedlagda deponier.
- Tillsynsbesök på 55 lantbruk.
- Tillsyn av 18 verksamheter med anmälnings- eller tillståndsplikt enligt miljöbalken.
- Inventering av 27 värmepumpar.

Detta planerar vi att göra under 2002

- Tillsynsbesök på 60 lantbruk.
- Tillsyn av 46 verksamheter med anmälnings- eller tillståndsplikt enligt miljöbalken.
- Kontroll av verksamheten ur miljösynpunkt på tre tandvårdskliniker.
- Kretsloppsanpassad slamhantering.

Detta har vi gjort under 2000/01

- Referensmätning av bakgrundsstrålning.
- Tillsyn av solarier.

Detta planerar vi att göra under 2002

- Referensmätning av bakgrundsstrålning.
- Tillsyn av solarier.
- Radonmätning i 15 skolor, 13 förskolor, 4 fritidshem och 30 familjedaghem.

Säker strålmiljö

SVERIGES MÅL

»Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.«

SITUATIONEN I HÖÖR

Strålning kommer från rymden, marken, högspänningsledningar, transformatorer och byggnadsmaterial. Radon kan orsaka skador på luftvägar och lungor och är det radioaktiva ämne som det är vanligast att människor i Sverige utsätts för idag. Höga halter radon finns ibland i bostäder och kan då komma från den berggrund som huset står på. Huset kan också vara byggt av material med hög radonhalt, t ex blågrå lättbetong. Borrade brunnar i radonrika bergarter kan ge höga halter av radon i vattnet. Det har inte gjorts några mätningar på radongashalten i enskilda brunnar i kommunen. Berggrunden i kommunen är av lågrisk eller normalrisk för radon och därför antas att endast ett fåtal enskilda brunnar har höga radongashalter. Mätningar av radongashalter har endast genomförts i 49 fastigheter i kommunen. Av dessa hade nio halter som överskred gränsvärdet.

Camilla Jönsson

Mätning av bakgrundstrålning

I arbetet med miljö kvalitetsmålet kan kommunen arbeta förebyggande, dels genom att undersöka halter av markradon vid planerade nybyggnader, men också kontrollera befintliga hus, exempelvis skolor, förskolor och liknande. Information om hur man mäter radon i vanliga hus finns att få på miljö- och byggmyndigheten. Vad gäller strålning från elektromagnetiska fält krävs att den kommunala förvaltningen följer forskningsresultat för att säkerställa att den fysiska planeringen sker på ett miljömässigt riktigt sätt.

Idag finns inget som tyder på att statiska magnetfält skulle kunna påverka människans hälsa negativt. Däremot kan växlande magnetfält skapa svaga elektriska strömmar i kroppen och det finns misstankar om att magnetfält från växelström kan orsaka cancer - i vissa undersökningar har man funnit en ökad risk för leukemi. Kunskapen om detta är ännu bristfällig och osäkerheten i bedömningarna stor.

Miljöskuld

Att åtgärda de byggnader i kommunen där halterna av radongas överskrider gränsvärdet 400 Bq/m³ skulle kosta åtminstone 0,5 miljoner kr. Eftersom endast ett fåtal fastighetsägare har genomfört mätningar kan mörkertalet vara stort.

Skyddande ozonskikt

SVERIGES MÅL

»Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.«

SITUATIONEN I HÖÖR

I stratosfären runt Jorden finns ett ozonskikt. Kemiskt utgörs ozonskiktet av samma molekyl som nere vid marken ger problem med hälsa

Detta har vi gjort under 2000/01

- Kontroll av 34 rapporter från köldmedianvändare.

Detta planerar vi att göra under 2002

- Kontroll av 34 rapporter från köldmediaanvändare.

och miljö – marknära ozon. Ozonskiktet i stratosfären är dock nyttig. Det filtrerar bort skadlig UV-strålning och är en förutsättning för liv på jordytan. Det finns många ämnen som påverkar skiktet negativt och tunnare ut det så att den mängd UV-strålning som når Jorden ökar. Exempel på sådana ämnen är freoner (CFC och HCFC). Uttunnningen av ozonskiktet är ett globalt problem och det spelar alltså ingen roll var på Jorden utsläppen sker. Ozonlagret över Sverige har i genomsnitt minskat med sex procent per årtionde sedan 1988. flera av de ozonnedbrytande ämnena finns i till exempel kylanläggningar, byggnadsmaterial och brandsläckningssystem.

I Höör finns 1,4 kg CFC och 935 kg HCFC registrerat hos miljö- och byggnadsmyndigheten. Det finns dessutom ozonnedbrytande ämnen i hushållens gamla kyl- och frysskåp. Sedan den 1 januari 2002 gäller påfyllningsstopp för HCFC. CFC har inte fått fyllas på sedan 1998. De nya kyl- och frysskåp som tillverkas innehåller inte heller något av ämnena, vilket gör att de ozonnedbrytande ämnena sakta men säkert fasas ut.

Kommunen arbetar med frågan framförallt genom tillsyn på de objekt som finns registrerade. Tänker du byta kyl eller frys, kontakta Merab som hämtar kasserade vitvaror hos privatpersoner.

Miljöskuld

Att ta hand om de ozonnedbrytande ämnen som finns installerade i olika anläggningar och hushållens kyl- och frysskåp beräknas kosta cirka 5 miljoner kr.

Begränsad klimatpåverkan

SVERIGES MÅL

»Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att detta globala mål uppnås.«

SITUATIONEN I HÖÖR

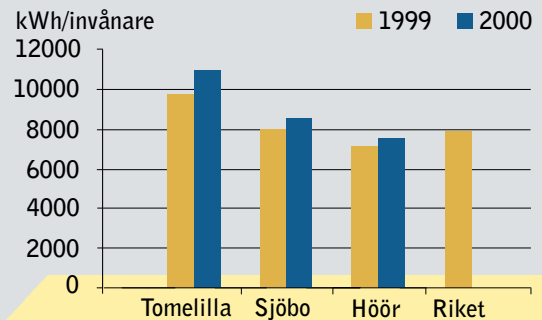
Många gaser som finns i atmosfären kan absorbera värme. Solljuset släpps igenom till jordytan och värmer upp den. Växthusgaserna fångar sedan upp en del av värmen som sänds tillbaka från Jorden ut i rymden. Utan denna naturliga växthuseffekt skulle medeltemperaturen på Jorden varit

Gröna nyckeltal

Total energianvändning (kWh/invånare).

Kommun	1999	2000
Tomelilla	33400	35300
Sjöbo	27300	29500
Höör	26800	30100

Uppvärmning och el i bostäder

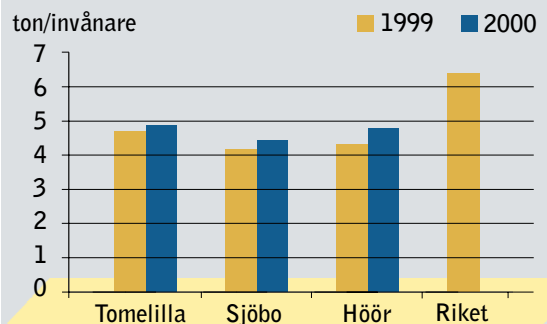

I diagrammet visas nyckeltalet energianvändning för uppvärmning och el i bostäder. Genom att aktivt välja energisnåla produkter och tilläggisolera samt byta fönster kan energiförbrukningen uppskattningsvis reduceras med 1/3.

Energianvändning för uppvärmning och el i service-sektorn (kWh/invånare).

Kommun	1999	2000
Tomelilla	6610	7060
Sjöbo	4930	5640
Höör	4260	4710

Utsläpp av fossil koldioxid

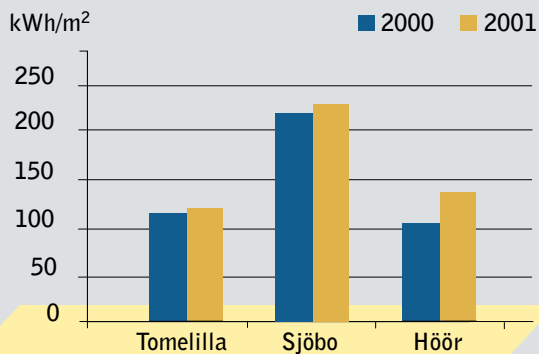
Diagrammet visar utsläpp av koldioxid från fossilt bränsle för energiomvandling. Utsläppen kommer huvudsakligen från vägtrafik och uppvärmning.

Som nyckeltal används också andel förnybar och återvunnen energi i fjärrvärmens (%). Minskningen i Tomelilla beror på att man under en utbyggnadsfas varit tvungen att elda mer med olja. Med den nybyggda pannan ska biobränsleandelen öka igen.

Kommun	2000	2001
Tomelilla	91	84
Sjöbo	17	62
Höör	62	60

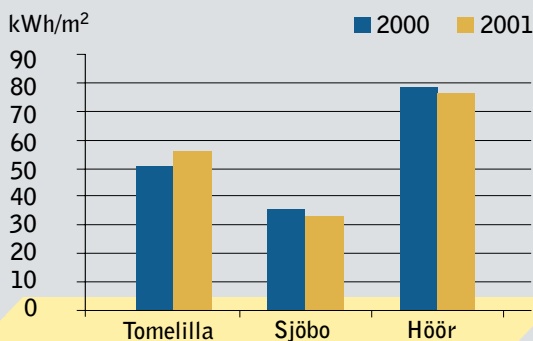
Gröna nyckeltal

Värme i kommunens lokaler

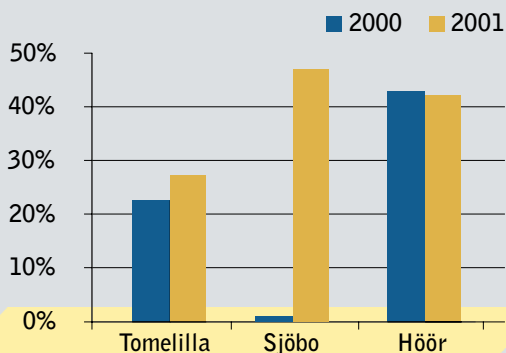
Diagrammet visar användning av värme i kommunala lokaler. Jämförelsen mellan kommunerna försvåras av att det finns skillnader i uppgifternas kvalitet vad gäller bruksarea och liknande.

El i kommunens lokaler

I diagrammet ovan visas nyckeltalet för användning av el i kommunala lokaler. Jämförelsen mellan kommunerna försvåras av att det finns skillnader i uppgifternas kvalitet vad gäller bruksarea och liknande.

Förnybar energi i kommunens lokaler

Diagrammet visar den andel av energin i kommunala lokaler som kommer från förnybara källor. Främst handlar det om biobränsle i fjärrvärmesystem. I Tomelilla sker dessutom en del uppvärmning med hjälp av biogas från reningsverket. Sjöbo använder mycket grön el.

cirka 35 grader lägre än i dag. Människans utsläpp av olika gaser, exempelvis koldioxid som bildas vid förbränning av fossila bränslen, ger en förstärkt växthuseffekt som kommer att höja temperaturen på Jorden. Detta ger effekter på klimat- och ekosystem.

Kommunens bidrag till växthuseffekten var år 2000 6,4 ton koldioxidekvivalenter per invånare. I summan ingår de tre viktigaste växthusgaserna som förutom koldioxid är metan och lustgas. Metan kommer huvudsakligen från jordbruk och avfallsdeponier medan lustgas bildas vid förbränning och vid katalytisk avgasrening. Som riktmärke anges i miljö kvalitetsmålet att koldioxidutsläppet 2050 ska vara 4,5 ton/person och år räknat som koldioxidekvivalenter för att därefter successivt minska ytterligare.

För att minska utsläppen i Höör finns bland annat ett fjärrvärmesystem. På Fogdaröds vård- och diakoncentrum installeras också en pelletspanna inom ramen för det lokala investeringsprogrammet. Genom att ansluta drygt 2 400 hushåll med oljeeldade pannor till fjärrvärme skulle utsläppen av koldioxid kunna minska med drygt 12 000 ton, vilket motsvarar ungefär 25 procent av kommunens totala utsläpp. Den största källan till koldioxidutsläppen i kommunen är, liksom för regionen, vägtrafiken. Med ett väl utbyggt pendeltågssystem tillsammans med en genomtänkt fysisk planering vad gäller bostäder och verksamheter, finns förutsättningar att minska utsläppen av växthusgaserna. För den enskilde gäller att i större utsträckning välja tåg och cykel istället för bil.

Pågatågen

Katarina Nilsson

Miljöskuld

Det är mycket svårt att beräkna den kostnad som är förknippad med den omställning av trafiksystemet som krävs för att komma till rätta med växthusetproblematiken. Åtgärder krävs dels i samhället i stort, dels på individnivå.

Ett sätt att beräkna miljöskuld är att räkna på åtgärden att plantera träd för att teoretiskt binda den fossila koldioxid som Höör bidragit med till atmosfären sedan början av 1960-talet (då koldioxidutsläppen i atmosfären började öka kraftigt). Miljöskulden för koldioxidutsläppen blir då cirka 76 miljoner kr. Om utsläppen pågår oförändrat innebär det en ökning av miljöskulden på cirka 2 miljoner kr per år.

Det här har vi gjort under 2000/01

- Energikväll för allmänheten med information om bl a pelletseldning och solenergi.
- Cykelbanor till ishall och skolområdet i Höör.
- Pendlarparkering vid stationen.
- En energirådgivare finns tillgänglig på kommunen tisdagar och torsdagar.

Det här planerar vi att göra under 2002

- Cykelbana längs Östergatan i Höör.
- Energikväll för allmänheten.
- Energirådgivare fortsatt tillgänglig två dagar i veckan.

Sammanställning miljöskulder och miljökapital i Höörs kommun

I årets miljöbokslut har ett försök till beräkning av de miljöskulder och det miljökapital som finns i kommunen genomförts. I stora drag innebär beräkningen en inventering av befintliga miljödata och uppskattningar av vad det kan kosta att återställa den skadade miljön. Beräkningen är utförd av konsultföretaget EAL som helt svarar för innehållet i beräkningarna.

Beräkningarna är uppdelade i en skuldsida (miljöskulden) och en tillgångssida (miljökapitalet). Den kortfristiga miljöskulden är kostnaden att anpassa en verksamhet till gällande gränsvärden och regler. Den långfristiga miljöskulden är ett mått på de kostnader som idag är möjliga att beräkna vad gäller återställande av mark- och vattenområden. Stora luckor finns i denna beräkning och den ska endast ses som ett första försök. De förändringar i samhället som krävs vad gäller exempelvis trafiksystem och liknande, redovisas i en separat tabell.

Det naturliga miljökapitalet visar vad naturen ger i form av rekreation. Det tekniska miljökapitalet visar de tekniska insatserna de tre senaste åren och det humana miljökapitalet är ett mått på den utbildning och information som människor fått i miljöfrågor.

Miljöskulder

Kortfristiga miljöskulder	Miljoner kronor
Buller	2,4
Dricksvattenkvalitet	3,5
Radon i inomhusluft	0,5
Ozonedbrytande ämnen	5
Småskalig vedeldning	22
Enskilda avlopp	6

Långfristiga miljöskulder

Klimat	77
Årlig ökning	2
Förurning	
• Mark	154
• Sjöar och vattendrag	-
Kadmium	-
Humushalt i åkerjord	50
Årlig ökning	3
Övergödning av sjöar och vattendrag	59
Förorenade markområden	
• Nedlagda bensinstationer	11
• Övrig förorenad mark	- ¹
Biologisk mångfald	
• Ängs- och hagmarker	20

Miljökapital

Miljoner kronor	
Naturligt miljökapital	3 700
Kommunala förvaltningen	
Tekniskt miljökapital	4
Humant miljökapital	1

Exempel på miljöskulder som idag inte är möjliga att beräkna

Förändring av trafiksektorn

- Fysiska förändringar av vägsystemet
- Nybyggnad gång- och cykelväg
- Införande av alternativa bränslen
- Beteendeförändringar hos individer

Lantbruket

- Ytterligare föreskrifter vad gäller gödselhantering
- Långtgående krav på markkartering
- Förändringar av vattendomar, dikningsföretag m m

Biologisk mångfald

- Återskapande av livsmiljöer
- Återintroduktion av arter

Energisystem

- Byte till energisnåla vitvaror
- Förändringar i bostadshus med hjälp av nya fönster, bättre isolering m m
- Byte från fossila uppvärmningssystem till biobränslesystem

¹ Underlag för beräkning saknas

Det här är Höörs kommuns miljöbokslut för 2000/2001. Vi har granskat miljön i Höör utifrån de nationella målen och försökt beskriva vad vi gör och vad du som enskild kan tänka på. I bokslutet finns också ett försök att avgöra om vi kan nå miljökvalitetsmålen.

För att kunna följa utvecklingen finns här också gröna nyckeltal. Genom att använda nyckeltal kan vi dels se om vi är på rätt väg, dels jämföra oss med andra kommuner. Eftersom vi samarbetat med Sjöbo och Tomelilla, jämför vi oss redan i år med dessa kommuner.

Miljöproblemen kostar också pengar, exempelvis i form av skördeföruster och dålig hälsa. Därför har vi räknat på några möjliga åtgärder för att rätta till miljöproblemen i Höör. Denna kostnad kallar vi miljöskuld.

Miljöskulden är en kraftig förenkling av problematiken och ska endast ses som ett försök att sätta en prislapp på miljöfrågan. De tillgångar vi har i form av till exempel möjlighet till friluftsliv kallar vi miljökapital. Nyckeltal, miljöskuld och den allmänna bedömningen av miljön i Höör behandlar både kommunen som geografiskt område och den kommunala verksamheten.

Undrar du över något i bokslutet? Hör av dig till kommunekologen! Har du frågor om miljön i Höör? Har du idéer om hur vi kan göra miljön i Höör bättre? Vill du ha råd och hjälp i naturvårdsfrågor? Hör av dig till oss, vi är till för dig!

Höörs kommun

Höörs kommun
Södergatan 28
Box 53
243 21 Höör
Växel: 0413-280 00
Fax: 0413-207 41
E-post: kommun@hoor.se
Hemsida: hoor.se

Kommunstyrelsen ordförande
Pehr-Ove Pehrson 0413-281 70

Miljö- och byggnadsnämndens ordförande
Åke Olsson 0413-330 33

Miljöchef Göran Ekblad 0413-281 80

Teknisk chef Ronny Johansson 0413-284 80

Miljöinspektör Anna Höglind 0413-281 82
(handel/industri, värmepumpar, oljecisterner,
enskilda avlopp)

Miljöinspektör Marie Jeppsson 0413-281 81
(dricksvatten, handel/industri, värmepumpar,
enskilda avlopp)

Miljöinspektör Magnus Strandh 0413-281 79
(livsmedel, hälsoskydd, radon, eldning, katter,
bad och bassäng, hygienlokaler)

Miljöinspektör Ulrica Bertilsson 0413-281 78
(vikarie för Maria Lecander, djurskydd)

Miljöprovtagare Anita Orwén 0413-281 84
(administration, livsmedel, sophämtning)

Kommunekolog Camilla Jönsson 0413-281 83
(naturvård, vatten, Agenda 21)

Bygglovschef Lennart Blomqvist 0413-282 04
(tillsyn och kontroll, bygglov, bostadsanpassning)

Bygglovgranskare Lena Larsson 0413-282 06
(bygglov, förköp, arkiv, ovårdade tomter)

Stadsarkitekt Bo Johansson 0413-282 10

Gatu- och park Bengt Lindvall 0413-284 95

Reningsverk Lars Sparrhult 0709-53 81 03

Vattenverk Per-Inge Andersson 0709-53 81 03

Vägar och trafik Johan Lavesson 0413-284 82

Fastighetschef Jan Malmgren 0413-281 40

Driftsingenjör Lars Frostemark 0413-281 36

Energirådgivare Anna-Karin Nilsgart 0413-282 03

Informationsansvarig
Jan-Erik Zandersson 0413-281 64